

Donata Zuliani

Temat pracy doktorskiej

„Ermanno Wolf-Ferrari (1876–1948) i jego liryka wokalna jako mikrokosmos, czyli odzwierciedlenie wewnętrznych przeżyć kompozytora (na podstawie wybranych pieśni)”

Promotor

ad. ks. dr hab. Robert Kaczorowski

Praca doktorska „Ermanno Wolf-Ferrari (1876–1948) i jego liryka wokalna jako mikrokosmos, czyli odzwierciedlenie wewnętrznych przeżyć kompozytora (na podstawie wybranych pieśni)” stanowi opis dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku CD, na które składają się wybrane pieśni Ermanno Wolfa-Ferrari. Pierwszego w Polsce zapisu tych utworów w dniach 4-6 kwietnia 2016 roku w sali koncertowej Ratusza Staromiejskiego w Gdańsku dokonali Donata Zuliani (mezzosopran) i Paweł Rydel (fortepian). Na trwającej 34 minuty płycie znalazły się następujące miniatury wokalne tego włosko-niemieckiego kompozytora:

1. *Un verde praticello senza piante*
2. *Jo dei saluti ve ne mando mille*
3. *E tanto c'è pericol ch'io ti lasci*
4. *O sì che non sapevo sospirare*
5. *Quando ti vidi a quel canto apparire*
6. *O guarda, guarda quel nobile augello*
7. *Angiolo delicato fresco e bello*
8. *Sia benedetto chi fece lo mondo!*
9. *La vedovella*
10. *Stornello: M'è stato regalato tre viole*
11. *Preghiera: Io vado a letto con una croce in petto*
12. *Come tu mi fai rabbia quando passi*
13. *Giovanottino che passi per via*
14. *Preghiera: Quando a letto vo' la sera*
15. *Quando sarà quel benedetto giorno?*
16. *Vado di notte, come fa la luna*
17. *Preghiera: Spirito Santo entrate nel mio cuore*
18. *La Zingarella*
19. *Canto Notturmo*
20. *Die drei Roeselein*
21. *Vom Berge*

Streszczenie pracy

Pracę zatytułowaną „Ermanno Wolf-Ferrari (1876-1948) i jego liryka wokalna jako mikrokosmos, czyli odzwierciedlenie wewnętrznych przeżyć kompozytora (na podstawie wybranych pieśni)” rozpoczyna wstęp, w którym przedstawiono źródło fascynacji autorki pracy sylwetką włosko-niemieckiego kompozytora. Podkreślono, że celem pracy jest ukazanie w szerokim kontekście liryki wokalnej Wolfa-Ferrari, aby następnie wskazać, że opisane w pracy pieśni stanowią swoisty *mikrokosmos*, będący odzwierciedleniem jego wewnętrznych przeżyć.

Pierwsze dwa rozdziały stanowią wprowadzenie do zasadniczej części pracy. Rozdział pierwszy – „Ermanno Wolf-Ferrari – szkic do portretu kompozytora” pokrótce ukazuje muzyczną biografię artysty oraz szczegółowo omawia jego twórczość wokально-instrumentalną, czyli opery, utwory chóralne i lirykę wokalną.

W rozdziale drugim, zatytułowanym „Percepcja wybranej twórczości wokalnej Ermanno Wolfa-Ferrari”, ukazano, jaką uwagę obdarzyli różnorodni artyści pieśni i dzieła operowe Wolfa-Ferrari. W pierwszym podrozdziale tej części ukazany został dorobek pieśniarski zarejestrowany przez innych śpiewaków na płytach CD. Pod koniec umieszczono też trzy tabele ukazujące czasy trwania poszczególnych pieśni na podstawie omówionych płyt CD, porównanie ich czasów trwania (czyli zaprezentowanie najkrótszego i najdłuższego czasu trwania utworu i wynikającej z nich różnicy czasowej). Ostatnia z tabel ilustruje porównanie czasów trwania utworów na podstawie prezentowanych płyt CD i nagrań autorki pracy. Drugi z podrozdziałów przedstawia zbiory archiwów polskich teatrów operowych i stanowi dalsze uzupełnienie prezentacji twórczości wokально-instrumentalnej Ermanno Wolfa-Ferrari. Omówiono w nim przedstawienia operowe kompozytora, zrealizowane na polskich scenach (w teatrach Poznania, Warszawy, Bytomia, Wrocławia, Bydgoszczy, Łodzi i Gdańska) w latach 1928–1963.

Od rozdziału trzeciego następuje przejście do meritum pracy, czyli do opisu zarejestrowanej na płycie CD wybranej liryki wokalnej Ermanno Wolf-Ferrari, stanowiącej wraz z pracą pisemną dzieło artystyczne w przewodzie doktorskim w dyscyplinie artystycznej wokalistyka. Każda z pieśni omawianych w kolejnych czterech rozdziałach ukazuje podstawowe informacje o prezentowanym dziele, przedstawia jego warstwę semantyczną, uwzględniającą interpretację tekstu poetyckiego, omawia jego opis formalny oraz najważniejsze wyzwania wykonawcze, jakie stoją przed realizującymi kompozycję artystami.

I tak w rozdziale trzecim analizie poddano skomponowany w 1902 roku cykl *4 Rispetti* op. 11 składający się z pieśni:

*Un verde praticello senza piante,
Jo dei saluti ve ne mando mille,
E tanto c'è pericol ch'io ti lasci,
O sì che non sapevo sospirare.*

Przedmiotem rozdziału czwartego jest eksploracja utworów z cyklu *4 Rispetti* op. 12:

*Quando ti vidi a quel canto apparire,
O guarda, guarda quel nobile augello,
Angiolo delicato fresco e bello,
Sia benedetto chi fece lo mondo!*

W rozdziale piątym zaprezentowanych zostało dziewięć wybranych, przeznaczonych na głos żeński pieśni, pochodzących ze skomponowanego około 1936 roku zbioru *Canzoniere* op. 17:

*La vedovella,
Stornello: M'è stato regalato tre viole,
Preghiera: Io vado a letto con una croce in petto,
Come tu mi fai rabbia quando passi,
Giovanottino che passi per via,
Preghiera: Quando a letto vo' la sera,
Quando sarà quel benedetto giorno?,
Vado di notte, come fa la luna,
Preghiera: Spirito Santo entrate nel mio cuore.*

W ostatnim, szóstym rozdziale, opisowi poddano cztery pieśni, które zostały odtworzone na podstawie niewydanych dotychczas nigdzie rękopisów nieznanymi pieśni Ermanno Wolfa-Ferrari, pochodzących z Yale University Library w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Przy omówieniach umieszczone zostały sygnowane przez kompozytora manuskrypty utworów:

La Zingarella,

*Canto Notturmo,
Die drei Roeselein,
Vom Berge.*

Pracę pisemną zamyka zakończenie, w którym sformułowano ostateczne wnioski, potwierdzające stawianą tezę, że liryka wokalna Ermanno Wolfa-Ferrari stanowi odzwierciedlenie wewnętrznych przeżyć kompozytora, nazwanych w pracy *mikrokosmosem*.

Bibliografia zawiera materiały źródłowe i archiwalne z polskich teatrów operowych, dostępną literaturę oraz źródła internetowe.

Praca ukazuje, że wciąż istnieją kompozytorzy, którzy mimo bogatej spuścizny artystycznej, pozostają w Polsce wciąż mało znani, a ich dorobek rzadko gości w salach koncertowych. 21 opisanych pieśni, nagranych po raz pierwszy w Polsce na płycie CD (pośród których cztery mają swoją światową prapremierę), staje się istotnym przyczynkiem do zainteresowania szerokiego grona wykonawców niezwykłą liryką włosko-niemieckiego kompozytora, jakim jest Ermanno Wolf-Ferrari.